

เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า “พระเจ้า”

ชุดหมอนล้อ อันดับ ๑๘

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย
แผ่ธรรมะรังษี

มันหมายจะเสริมศาสน์
ปลอดภัยพินาศ, คง
หากแล้งพระธรรมญาณ

จะครองโลกเป็นอากร
จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน
ด้วยเหตุอหังการ

บรรพชิตพระพุทธองค์
ตามแนวพระธรรมนำ

เผยแผ่พระธรรมทาน
แปดหมื่นสี่พันนัย

จะหมุนทั่วทั้งธาตุตรี
ตามพระพุทธทรงประสงค์ ฯ

สถาปนโลกให้อยู่
เป็นโลกศุขสถาพร ฯ

อันธพาลกลีบ
ให้ลวลูสได้จรจัน ฯ

พิฆาตกันบมีประมาณ
เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ

จึงประสงค์ประกอบกรรม
ให้โลกผ่องแผ้วพ้นภัย ฯ

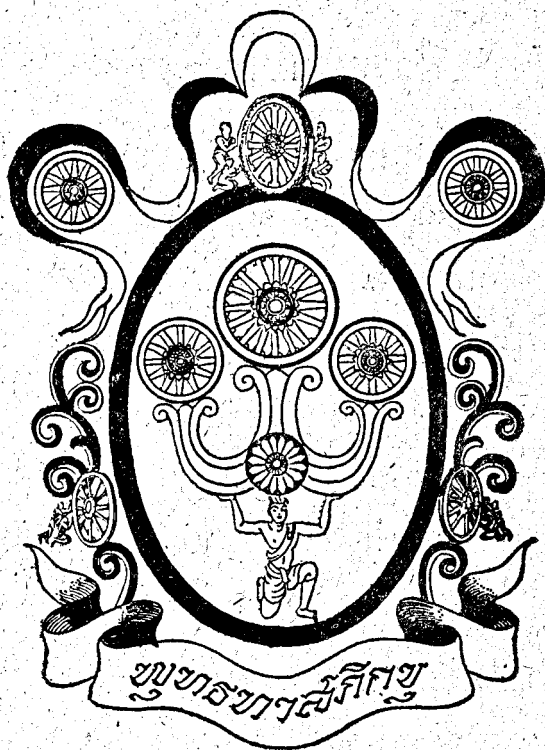
ให้ไพศาลพิชิตชัย
อุทิศทั่วทั้งธาตุตรี ฯ

พ.ท.

๒๕๒๓

เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า "พระเจ้า"

โดย

ชุดหมอนสื้อ อันดับ ๑๘

ศรัทธาบริจาต

ของสกุล ตันเกษรานนท์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๒๕๐๐ เล่ม

พฤศจิกายน ๒๕๒๕

ฉบับที่ระลึก ๕๐ ปีสวนโมกข์

สนทนากับพระเจ้า

บางเวลา สนทนา กับพระเจ้า
ท่านคอยเฝ้า ดูโลก อันโยกไหว
ด้วยขันติ เมตตา ปราณี่ไป
เท่าไร เท่าไร สัตว์โลก ยังโยกโคลง

เพราะเมাজัด ด้วยวัด - ถุนิยม
เกิดระทม ทุกข์ร้าย กว่าตายโง่
ตายทั้งเป็น เหมือนว่าเล่น ทุกชั่วโมง
ยิ่งกว่าตาย ใส่โลง ซึ่งครั้งเดียว

ทำอะไร ก็ยังไม่ มองเห็นทาง
จะเลิกล้าง หมดสิ่ง นำหวาดเสียว
เมื่อศีลธรรม กลับผัน มาทันเทียม
โลกจะเกี่ยว ก่อสุข ยุคศรีอารีย์

พุทธคุณ อิมศิริ

คำปรารภ

การวัดผลสัมฤทธิ์ของชีวิตตามแนวคิดของกรมการศาสนา ซึ่งเผยแพร่
โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
ปี ๒๕๕๖ มีส่วนสำคัญในการวัดผลสัมฤทธิ์ของชีวิตตามแนวคิดของ
กรมการศาสนา ดังนี้

ธรรมะ เป็น ปัสสยอภัย ของชีวิต, แต่เราสนใจ
 กับเพียงปัสสยอภัยที่หมดจด สำหรับร่างกาย. ชีวิตที่ขาด
 ปัสสยอภัยนั้น เป็น ชีวิตที่ขาดแล้ว และเป็นความสูญ
 เสีย ยิ่งไปกว่าการขาดหายไปของพระชาติปัสสยอภัย, คน
 นั้นจะเปลี่ยนแปลง ก็ไม่ได้เลย. ความมีชีวิตที่แท้จริง
 ชั่วขณะ นั้น เป็น ความทุกข์ ของแต่ละคน และจะ
สิ้นสุดตายแก่ทั้งคนและคน คนกระหายน้ำ ขาดยามีชีวิต
 เป็น ชีวิต.

เมื่อพบของมนุษย์ที่ถูกตัดศีรษะ คือ ศพที่ถูก
คน มีตามันจะเห็นเป็นทิวไร และเมื่อศพเคลื่อนไหว
ชนิดที่เห็นมีประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น อยู่ตามกระเป๋าด
หัว และตลอดเวลา. บัดนี้มาหา ซึ่งอยู่ตามศ
กึ่งๆ ข้างๆ คือทำให้มองเห็นของในใจ มีความเป็น
มนุษย์ อยู่ทุกที่ และสมบูรณ์.

๑. ชื่อคนของ ๑๗ ๑ = ชื่อเป็นผี รัก - ชื่อสัตว์ - กุศลคุณ
 กตเมศ ^๑ ๒. ชื่อคนของ ๑๗ ๑ = ชื่อเป็นผี รัก - ชื่อสัตว์ - กุศลคุณ
 ๑. ชื่อคนของ ๑๗ ๑ = ชื่อเป็นผี รัก - ชื่อสัตว์ - กุศลคุณ

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

Alvino S. Smith

ໂມງພູລາຣາມ ຈີວາ,
໑໓ ກພ. ໖໖

หลักพระพุทธศาสนาที่ยังเข้าใจผิดกันอยู่

ลานหินโค้ง สวนโมกข์

๑๔ ต.ค. ๒๕๒๕

เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า “พระเจ้า”.

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย,

การบรรยายประจำวันเสาร์ แห่งภาคอาสาฬหบูชา
เป็นครั้งที่ ๗ ในวันนี้ อาตมาก็ยังคงกล่าวเรื่อง **หลักพระ-**
พุทธศาสนาที่ยังเข้าใจผิดกันอยู่บางประการ ต่อไปตามเดิม.
การบรรยายนี้ตั้งใจไว้ให้เป็นการบรรยายชุด ก็ต้องว่าไปตาม
ที่มันเกี่ยวข้องกัน จนกว่าจะหมดชุด.

[ปรารภและทบทวน.]

สิ่งที่เข้าใจผิดกันอยู่ นี่เป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่า
ถ้ายังเข้าใจผิดกันอยู่ ก็ต้องทะเลาะวิวาทกัน. ท่านลองคิดดูซิ

ถ้าเราทะเลาะวิวาทกันแล้ว มันจะเป็นอย่างไรบ้าง? ไม่ต้องอธิบาย ที่ทะเลาะวิวาทกัน เพราะว่าเข้าใจผิดกันอยู่, พวกกันไม่รู้เรื่อง. ฉะนั้น ถ้าเรายังมีความเข้าใจผิดกันอยู่แล้ว ก็จะหาความสงบสุขไม่ได้; แม้ในบ้านเรือน ในครอบครัวเดียว มันก็หาความสุขไม่ได้ ไม่ต้องพูดถึงทั้งบ้านทั้งเมือง หรือทั้งโลก.

ขอให้ช่วยกันกำจัดสิ่งที่ยังเข้าใจผิดกันอยู่นั้นแหละ ออกไปเสียให้มากที่สุดเท่าที่เราจะทำได้ ถ้าเราตั้งใจกันจริงๆ มันก็จะสูญหายไปได้; แต่ว่าไม่ใช่มันเป็นเรื่องง่าย, ไม่ใช่มันเป็นเรื่องง่าย ดังนั้นเราก็ต้องพูดกันมากหน่อย.

สิ่งที่เข้าใจผิดกันอยู่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา; แม้จะแบ่งออกมาเสีย ว่าเท่าที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา เรื่องอื่นไม่พูด นั่นมันก็ไม่ใช่น้อย; เพราะ แม้แต่ในขอบเขตของพระพุทธศาสนา ก็มีแง่มุมที่จะทำให้เข้าใจผิดกันอยู่มากเหมือนกัน.

ขอให้สนใจดูให้ดีเถิด ท่านอยู่ที่ไหนก็ตามคงจะได้ยินข้อถกเถียงกันเกี่ยวกับธรรมะที่เข้าใจไม่ตรงกัน. ถ้ามันเป็นเรื่องใหญ่ๆ เป็นประเด็นใหญ่ๆ มันก็กระทบ

กระเทือนมาก ถึงกับทะเลาะวิวาทกันเป็นการใหญ่ก็มี, มีการนินทาว่าร้าย มีการขัดขวาง ต่อต้านกันเป็นการใหญ่, เหล่านี้ถ้าเกิดขึ้นแล้ว มันก็เป็นความเสื่อมเสียแก่ส่วนรวมแก่ประเทศ หรือแก่ศาสนา หรือแก่พุทธบริษัทเอง. เราก็หาความสงบสุขไม่ได้ เราจะอยู่กันอย่างมีความสุขก็ต้องมีความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งที่เราจะทะเลาะหรือทุ่มเถียงกัน เพราะความเข้าใจผิดกันเหล่านั้น.

ได้พูดมาแล้วหลายเรื่อง เช่นเรื่องจิตว่าง ก็เข้าใจกันไม่ได้สักหนึ่ง เดียวนี้ก็ค่อยๆ ตีขึ้น คือเข้าใจกันได้มากขึ้น.

เรื่องสันโดษ ว่าเป็นธรรมะที่ขัดขวางต่อการพัฒนานั้นเข้าใจผิดเหลือเกิน; ถ้าไม่มีสันโดษ คือพอใจเท่าที่ได้มาเป็นเครื่องส่งเสริมกำลังใจบ้างแล้ว คนเราก็คงทำอะไรไม่ได้. ทำได้เท่าไรยินดีเท่านั้น, ทำได้เท่าไรยินดีเท่านั้น, นั่นแหละเป็นกำลังใจ สำหรับจะให้ทำต่อไปได้ไม่มีที่สิ้นสุด. สันโดษเป็นเครื่องส่งเสริมการพัฒนาเสียมากกว่า ที่จะเป็นเครื่องขัดขวางต่อการพัฒนา.

เรื่อง ธรรมะชั้นสูง สอนให้มีจิตเกลี้ยงเกลา จาก
ความผูกพันในอดีต และสร้างความผูกพันในอนาคต.
อย่าให้เรื่องอดีตหรืออนาคต มากลุ้มรมุจใจ ให้อยู่ด้วย
เรื่องปัจจุบันโดยเฉพาะ; นี่มันสูงเกินไปกว่าที่คน
สมัยนี้จะเข้าใจได้. อาตมาเคยสังเกตพอเอ่ยขึ้นอย่างนี้
มีคนสั่นหัวทงันั้น ว่าถ้าไม่ให้สนใจถึงอดีตอนาคต แล้วเขา
ก็ไม่ว่าจะทำอะไรอย่างไร.

เราบอกว่า ไม่ได้หมายความว่าไม่ให้สนใจเอาเสีย
เลย; จะสนใจในฐานะเป็นบทเรียน เป็นโครงการ หรือเป็น
อะไรก็ได้; แต่อย่าเอามาผูกพันไว้ในใจ ชนิดที่ทำให้นอน
ไม่หลับ มันจะหาความสงบสุขไม่ได้, คือประสาหมันจะถูก
หลอนหรือตื่นอยู่เรื่อย ไม่เท่าไรก็ต้องได้เป็นโรคประสาทให้
ละอายแมว.

ถ้าจะพักผ่อนกันบ้างสักวันหนึ่ง หรือสักชั่วโมงหนึ่ง
ให้จิตมันได้รับการพักผ่อนจริงๆ แล้ว ให้ตัดเรื่องอดีตออก
ไปเสีย, กันเรื่องอนาคตไว้อย่าให้หมา, กำหนดสิ่งที่ เป็น
ความถูกต้องอยู่เป็นปัจจุบัน ในสิ่งนั้นสิ่งเดียว แล้วจิตของ
เราก็จะพักผ่อน จะสงบระงับลงไป มีความสุขชนิดที่ว่าดี

กว่าธรรมดา. ^๕นี้ทั้งกันไม่ค่อยจะถูก ^๕ทั้งที่สวดพระธรรม
บทนี้กันอยู่เป็นประจำ ที่เรียกว่า ภัทเทกรัตตคาถา,

เกี่ยวกับการเกิด ก็รู้จักแต่การเกิดทางร่างกาย,
เกิดจากท้องแม่ ซึ่งไม่ร้ายกาจ ไม่มีปัญหาอะไรนัก; ส่วน
เกิดแห่งจิต เกิดแห่งจิตใจ, เดี่ยวเกิดอย่างนั้น เดี่ยวเกิด
อย่างนี้ เดี่ยวเกิดอย่างโน้น, มีจิตใจที่เปลี่ยน เป็นจิตใจสัตว์
ก็มี จิตใจคนก็มี จิตใจเทวดาก็มี มีจิตใจที่เปลี่ยนอยู่อย่าง
นั้น เรียกว่าเปลี่ยนทุกที คือเกิดทุกที แม้แต่เกิดโลภะ
โทสะ โมหะ นี่ก็คือเกิดแห่ง ตัวกู — ของกู ในรูปนั้น ๆ มัน
ก็เป็นการเกิดที่ร้ายกาจ ที่อันตราย. ถ้าไม่รู้จักควบคุมแล้ว
เป็นความทุกข์ทั้งนั้นเลย ก็ขอให้รู้จักการเกิดกันเสียให้ครบ
ถ้วน. อย่าเห็นแต่เรื่องเกิดทางร่างกายโดยส่วนเดียว.

[เริ่มการบรรยายครั้ง^๕.]

วันนี้จะพูดเรื่องเกี่ยวกับพระเจ้า, หลักธรรมะ
ที่ยังเข้าใจผิดกันอยู่. เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกกันว่า “พระเจ้า”
มีปัญหามากมายแง่หลายมุมเกี่ยวกับพระเจ้า เราจะพูดกัน
ให้สั้นสุด.

รู้จักว่าพระเจ้าใหญ่ถูกต้องจะมีความสุข.

เรื่อง “พระเจ้า” นี้ บางคนจะรู้สึกว่าจะไม่รู้ไม่
ก็ตามใจ แต่ว่าถ้าเราทำผิดเกี่ยวกับเรื่องของพระเจ้า
แล้วก็จะไม่มีความสุขเลย. คนเขาไม่รู้จักพระเจ้า
เขาจึงพูดอย่างนั้น, ไม่เห็นความสำคัญของพระเจ้า, จึงไม่
สนใจที่จะมีพระเจ้า.

บางคนก็ ไม่อยากมีพระเจ้าเขาพูดว่าเขาไม่มีพระเจ้า
ไม่อยากมีพระเจ้า; แต่ที่จริงเขาก็ไปมีสิ่งที่ไม่ควรจะเป็น
เป็นพระเจ้า เามาเป็นพระเจ้า. เขาเอาความคิดที่เลว
ทรามเลวร้าย มาเป็นพระเจ้า, ถืออยู่อย่างกับเป็นพระเจ้า,
แล้วก็ปากก็พูดว่า ไม่ถือพระเจ้าอย่างที่คนอื่นเขาถือกันอยู่
ทั่วไป. อย่างนั้นมันเป็นเรื่องที่เสียหายมาก; เพราะเขาไม่
รู้จักสิ่งที่เรียกว่า “พระเจ้า”. เขาจึงไม่สนใจที่จะมีพระเจ้า;
แต่แล้ว โดยสัญญาตาญาณแท้ ๆ นั้นคนเรามีพระเจ้า.

คนเรา หรือสัตว์เดรัจฉาน หรือ สิ่งที่มีชีวิตจิตใจ
ก็แล้วกันแหละ มีพระเจ้า ต้องพิจารณากันให้ดี. ฉะนั้น
เราพูดกันถึงเรื่องตัวหนังสือก่อน, เรื่องตัวหนังสือหรือคำพูด
ก่อน อะไรคือพระเจ้า? ตอบกันตามธรรมดาสามัญ

กว้างๆ ก็ว่า สิ่งสูงสุด, สิ่งสูงสุดกว่าสิ่งใด เป็นสิ่งที่เรา
ต้องกลัว ต้องหวังพึ่งพา ต้องเชื่อฟัง ต้องเคารพ
นับถือ; สิ่งนั้นเรียกว่าพระเจ้า.

ใครบ้างที่กล้าประกาศตัวออกมาว่า ไม่มีพระเจ้า?
ใครบ้างที่กล้าประกาศตัวออกมาว่า ไม่มีสิ่งสูงสุดสำหรับเขา?
เขาเป็นสิ่งที่สูงสุดเสียเอง เขาไม่มีอะไรที่เขาต้องกลัว, เขา
ไม่มีอะไรที่เขาจะต้องหวังว่าจะพึ่งพาอาศัย หรือว่าจะต้องเชื่อ
ฟังอย่างยิ่ง แล้วก็เคารพนับถือเป็นสิ่งสูงสุด; ใครไม่มีสิ่ง
เหล่านี้ กิดๆเอง.

คนคนนั้นก็พูดว่า ฉันไม่มีพระเจ้า, ฉันไม่
เคารพพระเจ้า. ไปกะเกณฑ์ให้คนนั้นคนนั้นไม่มีพระเจ้า,
แล้วไปตำคนที่ถือพระเจ้าว่าโง่เง่าเต่าปูปลา; แล้วตัวเองก็
ไม่ถือพระเจ้า ประกาศว่าไม่ถือพระเจ้า. แต่แล้วเขาก็มี
พระเจ้าที่ไม่ควรจะเป็นพระเจ้า มีความโง่บวมโง่เป็นพระเจ้า.
คนชนิดนั้น คนที่พูดอย่างนั้น จะมีความโง่ที่สุดเป็นพระเจ้า.

พระเจ้า คือสิ่งที่สูงสุด ที่เขายอมรับว่าสูงสุด
แล้วเขากลัวเขาต้องปฏิบัติตาม.

คนสมัยนี้มีเงินเป็นพระเจ้า กันมากนะ. เขาถือว่าเงินเป็นพระเจ้า นี่ถือกันอยู่มาก; เพราะว่าเงินเป็นสิ่งสูงสุดที่เขาต้องกลัวว่าจะไม่มี; เขาต้องหา, เขาต้องเอาใจใส่ที่สุด, คนนี้มีเงินเป็นพระเจ้า.

ที่นี้ว่า บางคนจะมีเจ้านายเป็นพระเจ้า, คนบ้านนอกคอกนาอยู่ป่าเขา ไม่มีเจ้านายจึงต้องพึ่งผี นี่คำกลอนสุนทรภู่. *ชาวบ้านนอก* ไม่มีเจ้านายเป็นที่พึ่งพา ก็ต้องพึ่งผีสาวไปตามเรื่อง; เพราะว่าคนอยู่โดยปราศจากพระเจ้านั้นไม่ได้แน่; แต่พูดไม่เป็น, เรียกไม่ถูก. ถ้าเขามีเจ้านายเป็นที่พึ่งที่เคารพสูงสุดก็มีเจ้านายเป็นพระเจ้า, ถ้าเขากลัวภรรยา ภรรยาของเขานั้นแหละเป็นพระเจ้า ก็ไต่ยินว่ามีอยู่เหมือนกัน. ฉะนั้น เขากลัวอะไรที่จะบัญชาแก่เขาได้ทั้งหมด อันนั้นเป็นพระเจ้า.

ฉะนั้น ก็มีภรรยาเป็นพระเจ้า, มีสามีเป็นพระเจ้า, มีผีสาวเทวดาเป็นพระเจ้า, หรือแม้แต่สิ่งที่เขาไม่รู้ว่าจะไรไม่รู้จักว่าเป็นอะไรเป็นพระเจ้า, อย่างนี้ก็มียู่ทั่วไป; เพราะเขารู้สึกว่ามันสูงสุด หรือเขาต้องเชื่อฟัง.

นี่คำว่า พระเจ้า, พระเจ้า ตามตัวหนังสือ ตามภาษาที่พูด ในภาษาไทยเรา คือสิ่งสูงสุดที่ต้องกลัว ต้องเชื่อฟัง ต้องหวังที่จะพึ่งพา จึงได้เคารพบูชา ทุกชีวิตจึงมีพระเจ้าโดยสัญชาตญาณ.

สัตว์เดรัจฉานมันก็มีสิ่งที่มันรู้สึกว่ายิ่งกว่าสูงสุด เป็นที่พึ่งได้ เป็นที่เคารพ เป็นที่เกรงกลัว. อาตมาสังเกตดูว่าทำไมแมวจึงชอบมานอนในตัก? เพราะเขาต้องการที่พึ่งพา ต้องการมีสิ่งที่เขารู้สึกว่าปลอดภัย, นี่เขาจึงมาประจบให้เป็นที่พักพิง.

สุนัขก็มี ก็มานอนใกล้ๆ มานอนอยู่ใต้ธรรมชาตินี้ ไม่ใช่มาเผื่อารรักษาอาตมา. มันมาเพื่อความปลอดภัยนะ ถ้าใครไม่รู้รู้เสีย ที่หมาเที่ยวติดตามเรานี้ ไม่ใช่มันมาอารักขาเรา; แต่มันมาให้เราอารักขามัน, มันไม่อยากจะจากเราไป. ถ้ามันอยู่ห่างเรามันว่าเหว; ถ้ามันมาอยู่ใกล้ๆ เรามันสบายใจ; ฉะนั้นมันจึงมา. ไก่ ก็เหมือนกัน ถ้ามันอยู่ใกล้ๆ มาเกาะอยู่บนเข่าบนตักนี้มันต้องการให้เป็นที่พึ่ง.

ฉะนั้นสัตว์ที่มีชีวิตแล้วมันมีความรู้สึก แล้วมันก็ต้องการที่พึ่ง; ฉะนั้นก็แปลว่า ทุกชีวิตต้องการพระเจ้า

ไปตามแบบภาษาของมัน มันรู้สึกได้เอง เพราะว่ามันเป็น
สัญชาตญาณ.

ลูกทารกเล็กๆ พอมีอะไรเป็นอันตรายเกิดขึ้น
มันร้องหาใคร? มัน ร้องหาแม่. แล้วมันวิ่งไปที่ไหน?
มันวิ่งไปหาแม่. ลูกคนนี่แหละ ไม่ใช่ลูกแมว ไม่ใช่ลูก
สัตว์. พอกลัวอะไรขึ้นมามันต้องออกชื่อแม่. แล้วก็วิ่งไป
หาแม่. เป็นที่พึ่งที่คุ้มครอง. นี่โดยสัญชาตญาณมันเป็นได้
อย่างนี้.

ฉะนั้น คนที่พูดว่าไม่มีพระเจ้า ไม่ต้องการพระเจ้า;
นี่คงจะโง่กว่าลูกแมว ลูกหมา ลูกไก่ เหล่านั้นเสียอีก. หรือ
ว่าไม่รู้จักสัญชาตญาณของตนเอง. จึงกล้าพูดว่าเราไม่มี
พระเจ้า, เราไม่ต้องมีพระเจ้า, เราไม่ถือพระเจ้า.

นี่ขอให้ พูดถึงพระเจ้ากันให้ถูกต้องเสียบ้าง. ซึ่ง
เป็นความรู้สึกได้เองตามสัญชาตญาณ. ว่าเราต้องมีสิ่งสูง
สุดและคุ้มครอง. แล้วก็สบายใจ. แล้วก็นอนหลับ. ความสุข
ของมนุษย์นี่คือความรู้สึกว่าปลอดภัย. จึงจะเป็นสุขหรือ
จะพูดว่า. ความรู้สึกที่เป็นสุข. คือความรู้สึกที่รู้สึกปลอดภัย.

ถ้ามีความรู้สึกว่าปลอดภัยแล้ว จะมีความรู้สึกเป็นสุขเสมอ;
ถ้าไม่รู้สึกว่าปลอดภัย จะนอนไม่หลับ. ฉะนั้นขอให้มองกัน
ว่า ความรู้สึกที่เป็นสุขนั้น ก็คือความรู้สึกว่าปลอดภัย :
ร่างกายชีวิตก็ปลอดภัย, การเศรษฐกิจก็ปลอดภัย, อะไรๆ
ก็ปลอดภัย, พอรู้สึกว่าปลอดภัยแล้วมันก็เป็นสุข.

ที่นี้เราจะปลอดภัยได้ ก็ต้องมีสิ่งใดที่ทำความ
ปลอดภัยให้; สิ่งนั้นจะเรียกว่าพระเจ้า ฉะนั้นทุกคนจึง
มีพระเจ้า ซึ่งจะช่วยทำความปลอดภัย. ที่นี้ในโลกนี้ บาง
พวกเขากล้าพูดว่าไม่มีพระเจ้า แต่เขาก็มีโดยความหมาย
ที่เขาไม่รู้สึก คือเขาไม่มีพระเจ้าอย่างบุคคล.

ความหมายของ “พระเจ้า”

มีอย่างบุคคลกับมิใช่บุคคล

ให้รู้ไว้ว่า พระเจ้านั้นมีอยู่ ๒ ประเภท ๒ จำพวก :
พระเจ้าประเภทแรก ประเภทที่แพร่หลายที่สุด ถือกันมาก
ที่สุด ก็คือพระเจ้าอย่างที่เป็นบุคคล คือมีความรู้สึกอย่างบุคคล.
พระพรหม พระนารายณ์ พระอิศวร หรือแม่ที่สุดแต่พระ
ยโสภา พระอัลลล่า อะไรก็ตาม; เราอ่านเรื่องเหล่านั้น

แล้วเราจะรู้สึกว่ ท่านมีความรู้สึกอย่างบุคคล คือท่านโปรดปรานก็ได้, ท่านโกรธขึ้นมาก็ได้, มีความรู้สึกอย่างบุคคลผู้พวกหนึ่ง. และถือกันมาอย่างนั้นนานแล้ว และค้นพบก่อน ก่อนพระเจ้าอัครนิคหนึ่งซึ่งมิใช่บุคคล.

ถ้าจะย้อนไปถึงตีกดำบรรพ์ มนุษย์ตอนแรกไม่มีความรู้เรื่องพระเจ้า อย่างนี้ตอก; แต่ก็รู้สึกว่ามีสิ่งสูงสุดที่ต้องกลัว จะเป็นเรื่องฟ้าผ่า ฟ้าร้อง, มีอะไรก็ตามที่มันน่ากลัว แล้วมันก็กลัว; แล้วก็มีความรู้สึกว่ มีสิ่งนั้นอยู่เบื้องหลัง คือพระเจ้า เขาก็กลัวพระเจ้า.

ต่อมาจึงสมมติให้เป็นพระเจ้า ดิขึ้น ๆ สูงขึ้น ๆ จนมีพระเจ้าชนิดที่เรียกกันอยู่ บรรยายกันอยู่ในศาสนาต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นผลของความกลัว กลัวอันตราย กลัวจะเป็นทุกข์. แล้วคนก็สร้างพระเจ้าขึ้นมา ให้เป็นผู้ป้องกันความทุกข์ เป็นที่พึ่งทางจิตใจ ก็เลยมีพระเจ้าชนิดที่เป็นบุคคล.

แม้จะพูดว่ พระเจ้าไม่มีร่างกาย มีแต่วิญญาณ; แต่ถ้าวิญญาณนั้นมันยังรู้สึกแบบบุคคล ก็ยังเป็นบุคคลอยู่นั่นแหละ. บางลัทธิ บางศาสนา เขากลัวว่พระเจ้าจะไม่ดี

อะไรกว่าคนนัก; เขาก็พูดว่า พระเจ้านี้ไม่มีร่างกาย มีแต่จิต มีแต่วิญญาณ; แต่แล้วก็ไม่พ้นไปจากที่ว่า พระเจ้าเหล่านั้น ยังรู้จักรัก รู้จักโกรธ รู้จักเกลียด รู้จักกลัว, รู้จักอะไรอยู่ เหมือนอย่างคน ก็เลยต้องจัดว่า พระเจ้าเหล่านั้นเป็นพระเจ้าอย่างบุคคล. แล้วตามความเชื่อที่เขาตั้งขึ้นมาเองว่า พระเจ้านั้นท่านสามารถจะอำนาจอย่างนั้น จะอำนาจอย่างนี้, จนกระทั่งยุติเป็นหลักสำหรับพระเจ้าว่า พระเจ้าต้องเป็นสิ่งสูงสุด. พระเจ้าต้องมีอยู่ก่อนสิ่งใด.

พระเจ้าต้องเป็นที่กำเนิดออกมาของสิ่งทุกสิ่ง, แล้วพระเจ้าย่จะควบคุมสิ่งเหล่านั้นไว้ในอำนาจของพระองค์, แล้วพระเจ้าย่จะยุบเลิกสิ่งเหล่านั้นหรือโลกเสียเป็นครั้งคราว แล้วสร้างใหม่, พระเจ้ามีอำนาจมาก ถึงกับว่ามีอยู่ในที่ทุกหนทุกแห่ง, พระเจ้ามีอำนาจเหนือทุกสิ่ง, และพระเจ้ารู้ทุกสิ่ง ไม่มีอะไรที่อยู่นอกจากความรู้ของพระเจ้า; เพราะเขาถือว่าพระเจ้านั้นสร้างทุกสิ่ง ฉะนั้นพระเจ้าต้องรู้ทุกสิ่ง; ไม่อย่างนั้นจะสร้างถูกหรือ. หรือพระเจ้าจะบันดาลให้เป็นอย่างไรก็ได้; ดังนั้นพระเจ้าย่ต้องรู้ทุกสิ่ง มิฉะนั้นก็บันดาลอะไรไม่ได้.

นี่ช่วยฟังกันดูให้ดีเถอะว่า พระเจ้านั้นเขาได้
บัญญัติไว้แล้วว่า เป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนสิ่งใด, สร้างทุกสิ่ง
ขึ้นมา, ควบคุมสิ่งทุกอย่างอยู่, ยกเลิกสิ่งทุกอย่าง, หรือยุบเสีย
ทำลายเสีย เมื่อไรก็ได้, แล้วท่านก็อยู่ในที่ทุกหนทุกแห่ง
จึงทำอย่างนั้นได้, แล้วท่านก็มีอำนาจเหนือสิ่งใด, แล้วท่าน
ก็รู้ทุกสิ่ง นี่คือพระเจ้า.

เอาความหมายของพระเจ้าอย่างนี้กันก่อน แล้ว
จึงค่อยถามทีหลังว่า บุคคลที่เป็นอย่างนั้นมีไหม? บุคคลที่
ทำได้อย่างนั้นมีไหม? ถ้าไม่ได้ ไม่มีก็ถือว่าพระเจ้าชนิด
นั้นไม่มีก็แล้วกัน, หรือถ้าพระเจ้าจะมี ก็ต้องไม่ใช่บุคคล.
โดยเหตุผล ง่าย ๆ หนึ่งว่า เมื่อบัญญัติว่าพระเจ้าต้องเป็น
อย่างนี้ ๆ แล้วเราหาดูสิว่า ใครมันเป็นอย่างนั้นได้บ้าง? ถ้า
มันเป็นไม่ได้ ก็ต้องเรียกว่า พระเจ้าชนิดที่เป็นบุคคล
ไม่มี; ต้องมีพระเจ้าที่เป็นอย่างอื่น. นั่นจึงเกิดมีพระเจ้า
ที่เป็นอย่างอื่น ที่ไม่ใช่บุคคล; แต่ว่ามีอำนาจ มีคุณสมบัติ
อะไรเหมือน ครอบถ้วนเหมือนกับที่เขามีไว้สำหรับพระเจ้า.
คือมีอยู่ก่อนทุกสิ่ง แล้วก็สร้างทุกสิ่ง ควบคุมสิ่งทุกสิ่ง
ยุบเลิกสิ่งทุกสิ่ง มีในที่ทั่วไป เป็นใหญ่กว่าสิ่งใด รู้ทั้งหมด
ครอบอยู่ในนั้น. พระเจ้านั้นคืออะไร ถ้ามิใช่บุคคล?

พระเจ้าของพุทธบริษัท คือกฎของธรรมชาติไม่ใช่บุคคล.

เราก็เกิดมีพระเจ้าชนิดที่เป็นกฎ, กฎเกณฑ์, กฎของธรรมชาติ ไม่ใช่บุคคล. กฎของธรรมชาตินี้แหละ จะเป็นพระเจ้าในความหมายนี้. กฎอะไร? กฎของกรรม ก็ได้. กฎของอิทัปปัจจยตาโดยเฉพาะ นั่นแหละ เป็น พระเจ้าที่สมบูรณ์.

ถ้าเราเป็นพุทธบริษัท เราก็จะอาศัยหลักของพระ-พุทธเจ้า เพื่อมีพระเจ้า, พระพุทธเจ้าท่านเป็นผู้มีพระเจ้า. นี่บางคนไม่เคยได้ยิน แล้วก็เชื่อ แล้วก็อยากจะเชื่อ. ถ้าเป็นของแปลกใหม่สำหรับบางคน ขอให้ท่านฟังไปก่อนว่า พระพุทธเจ้าของเราท่านมีพระเจ้า, แล้วท่านเคารพพระเจ้า นั้นแหละเป็นสิ่งสูงสุด. พระเจ้าที่พระพุทธเจ้ามีและเคารพ นั่นแหละ คือพระเจ้า โดยความเป็นกฎของ ธรรมชาติ ไม่ใช่เป็นบุคคล คือกฎอิทัปปัจจยตา.

การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั้น คือตรัสรู้กฎ-อิทัปปัจจยตา เป็นลำดับมาตั้งแต่ความทุกข์ ว่าความทุกข์

มาจากอะไร? มาจากชาติ, ชาติมาจากอะไร? มาจากภพ.
ภพมาจากอุปาทาน — อุปาทานมาจากตัณหา — ตัณหามาจาก
เวทนา — เวทนาจากผัสสะ — ผัสสะมาจากอายตนะ — อายตนะ
มาจากนามรูป — นามรูปมาจากวิญญูณ — วิญญูณมาจาก
สังขาร — สังขารมาจากอวิชชา; อย่างนี้เป็นต้น. นี่เป็นราย
ละเอียด, นี่ก็อภิวาทปัจจยตาปฏิจสุมุบาท ที่พระ-
พุทธเจ้าท่านตรัสรู้ คือค้นพบ ค้นพบกฎอภิวาทปัจจยตา.

พอท่านตรัสรู้แล้ว ก็ค้นพบแล้ว . เกิดความคิด
ขึ้นมาว่า เป็นพระพุทธรเจ้า รู้ถึงที่สุดแล้วนี้ จะเคารพ
ใคร? อยู่อย่างไม่มีที่เคารพนั้นไม่สมควร; ต้องมีที่เคารพ.
แล้วผู้รู้อย่างนี้จะเคารพใคร? ท่านก็ตัดสินใจพระทัยว่า
เคารพสิ่งที่ตรัสรู้ นั้นเอง, ธรรมะที่ตรัสรู้นั้นเอง ก็คือ
เคารพกฎอภิวาทปัจจยตา. กฎที่ทำให้ความทุกข์เกิดขึ้น
อย่างไร, กฎที่ทำให้ความทุกข์ดับลงไปอย่างไร นี่เรียกว่า
กฎอภิวาทปัจจยตา. พระพุทธองค์ก็เลย ทรงเคารพกฎอภิวาท-
ปัจจยตา ในฐานะเป็นสิ่งที่สูงสุด.

แล้วยังทรงประกาศ ออกมาว่า พระพุทธเจ้าในอดีต
ก็ดี ในอนาคต ก็ดี ทุก ๆ พระองค์เคารพธรรมะ, ธรรมะที่

ตรัสรู้แน่แท้แล้ว ก็คือกฎอิทัปปัจจยตาทั้งนั้นแหละ.

พระพุทธเจ้าจะมีก็พระองค์ อดีต อนาคต ก็ตามใจ ท่าน
ตรัสรู้ธรรมะ, และท่านก็เคารพสิ่งที่ตรัสรู้ คือธรรมะ คือกฎ-
อิทัปปัจจยตา. นี่กฎอิทัปปัจจยตานั้นก็คือเรื่องเกิดขึ้นแห่ง
ทุกข์ และดับไปแห่งทุกข์.

กฎอิทัปปัจจยตามีความหมายครบ ตามที่เขายกญัตติเรื่องพระเจ้า.

ที่กฎมีความหมายตามความหมายของคำว่า พระเจ้า
ครบถ้วนอย่างไร? กฎของอิทัปปัจจยตานี้ คือกฎที่มีอยู่
ก่อนสิ่งใดในสากลจักรวาล. เดียวนี้เราไม่มีคำจะพูด เรา
พูดได้แต่เพียงว่า ในสากลจักรวาล คือในทั้งหมด ในทุกแห่ง
ทุกหน ในทุกเวลา ก่อนแต่ที่จะมีสิ่งใดนี้ มันมีกฎของ
อิทัปปัจจยตาอยู่.

กฎอิทัปปัจจยตานี้บันดาลให้สิ่งทั้งปวงเป็นไป.
นี่ก็แปลว่าสิ่งทั้งปวงมันเกิดออกมาจากกฎอิทัปปัจจยตา,
แล้วก็ ควบคุมอยู่โดยกฎอิทัปปัจจยตา; ดังนั้นสิ่งทั้งหลาย
จึงเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป โดยกฎของอิทัปปัจจยตา. นี่เรียกว่า

กฎอทิปปัจจยตาควบคุมการเกิดขึ้นมา ควบคุมการ
 เป็นอยู่ เป็นไป, และ ยุบเลิกดับไปเป็นครั้งคราว, แล้วก็
 เกิดใหม่ได้อีก. นี่กฎอทิปปัจจยตา แม้ไม่ใช่คน แม้ไม่ใช่
 จิตใจอย่างคน มีอำนาจควบคุมสิ่งทุกอย่างนั้น.

แล้วว่า มีอยู่ในที่ทุกแห่ง อะไรละที่จะเก่งถึง
 กับ มีอยู่ในที่ทุกแห่ง ก็คือกฎอทิปปัจจยตา ที่ทำให้
 ทุกสิ่งเกิดขึ้น ให้ทุกสิ่งเปลี่ยนไป ให้ทุกสิ่งดับไป ให้
 ทุกสิ่งเกิดใหม่. กฎอทิปปัจจยตาไปอยู่ในที่ทุกแห่ง ทุกๆ
 ภาควะ ทุกๆอนุภาควะ ทุกๆ ปริมาณ. ในทุกๆ ปริมาณ ที่
 ประกอบกันขึ้นเป็นอะไรก็ตาม กฎอทิปปัจจยตามีอยู่ใน
 สิ่งนั้น. โลกทั้งหมด ก็โลกก็ร้อยโลกก็โลกธาตุทั่วจักรวาลนี้
 ทุกๆ ปริมาณของจักรวาลนั้น ควบคุมอยู่ด้วยกฎอทิปปัจจยตา.

นี่เราจะเห็นได้ว่า กฎนี้แท้จริง จริงที่สุด คือมี
 อยู่ในที่ทุกหนทุกแห่งได้จริง. อย่าลืมนะในตัวเราคนหนึ่ง
 ประกอบอยู่ด้วยปริมาณที่ปริมาณนับไม่ไหว; แต่ว่าในทุกๆ
 ปริมาณ มีกฎของอทิปปัจจยตาควบคุมอยู่ หรือสิ่งอยู่
 เรียกว่ามีอยู่ในที่ทุกแห่งถึงขนาดนี้.

ที่พระเจ้าที่เป็นคน ๆ นี้ เข้าไปอยู่ในก้อนหินนั้น
ก็ไม่ได้ ซึ่งพวกบางพวกเขาถือว่า พระเจ้าไปอยู่ในกอง
ขี้หมาไม่ได้; เพราะว่าพระเจ้าเป็นคน. แต่ว่าถ้าพระเจ้า
อิทัปปัจจยตา มีอยู่ในทุกปรมาณูของทุกสิ่งที่เกิดขึ้น
เกิดมา; เพราะฉะนั้นจึงอยู่ได้ไม่ว่าในที่ไหน ยิ่งกว่าในกอง
ขี้หมาก็อยู่ได้; เพราะมันเป็นกฎ กฎของธรรมชาติ เป็น
กฎอิทัปปัจจยตา.

นี่เรียกว่า พระเจ้าแท้จริงอยู่ที่ทุกหนทุกแห่งจริง
แล้วมีอำนาจเหนือสิ่งใดจริง ๆ; เพราะ กฎธรรมชาตินี้มัน
ควบคุมทุกสิ่ง ให้ทุกสิ่งเป็นไป. แล้วพระเจ้านี้รู้จักทุกสิ่ง
ไม่อย่างนั้นจะสร้างลูกหรือ? กฎอิทัปปัจจยตาจะสร้างดวง
อาทิตย์ สร้างดวงจันทร์ สร้างอะไรทุกสิ่งในสากลจักรวาล
ขึ้นมา, ถ้าไม่รู้แล้วสร้างลูกหรือ?

นี่เรียกว่าพูดเอาเปรียบกันหน่อย; ถ้าจะพูดตรง ๆ
ก็ว่า มันสามารถจะทำให้เกิดขึ้นทุกสิ่งได้ นี่ให้เกิดครบทุก
สิ่งได้ เรามายักพูดเสียว่า รู้ทุกสิ่งและก็สร้างทุกสิ่ง ตาม
ความประสงค์; ที่จริงมันก็เพียงแค่สามารถทำให้เกิดขึ้น
ได้ทุกสิ่ง ไม่ยกเว้นอะไร. นี่เรียกว่าพระเจ้าทำนรู้ทุกสิ่ง.

เรามีกฎอิทัปปัจจยาเป็นพระเจ้า; เพราะ
พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้แล้ว ท่านยกกฎอิทัปปัจจยา
เป็นสิ่งที่สูงสุด, ท่านเคารพเป็นพระเจ้า ตามธรรมเนียมแห่ง
พระพุทธเจ้าทุกพระองค์, เคารพธรรมะที่ตรัสรู้ คือกฎ-
อิทัปปัจจยา.

พุทธบริษัทเคารพพระธรรมเป็นพระเจ้า ตามคำตรัสของพระพุทธเจ้า.

ที่นี้เราพุทธบริษัท ลูกศิษย์มันก็นี้ไปไหน
พ้นละ; เมื่อพระพุทธเจ้าเคารพอะไรเป็นพระเจ้า เราก็ค
เคารพสิ่งนั้นเป็นพระเจ้า. ดังนั้นเราทุกคนจึงเคารพ
พระธรรม, โดยเฉพาะคือกฎอิทัปปัจจยา ในฐานะเป็น
พระเจ้า, กฎนี้เป็นพระเจ้าที่แท้จริง สมบูรณ์ตามความหมาย
ของพระเจ้า คือเกิดอยู่ก่อนสิ่งใดนั้น กฎอิทัปปัจจยา
สร้างทุกสิ่งขึ้นมา นั่นคือมือของกฎอิทัปปัจจยา ควบคุม
สิ่ง ทุกสิ่งอยู่ นั่นคือกฎอิทัปปัจจยา; จนกระทั่งเดี๋ยวนี้
ในทุกๆ ปริมาณ แล้วให้ เล็ก ยุบ ดับ ก็ได้ โดยกฎอิทั-
ปปัจจยา. แล้ว กฎอิทัปปัจจยาเป็นใหญ่กว่าทุกสิ่ง

มีอยู่ในที่ทุกแห่ง และรู้สิ่งทั้งปวง; แปลว่ากฎอภิป-
 บัจยตาไม่ขาด ไม่ขาดคุณสมบัติใดๆ ที่ควรจะเรียกว่า
 พระเจ้า.

ส่วนพระนารายณ์ พระอิศวร พระพรหม หรือ
 พระเจ้าชื่ออื่น ทำอย่างนี้ได้ที่ไหนเล่า? ไปอยู่ในกองขี้หมา
 ก็ยังไม่ได้ นี่เรียกว่าขาดคุณสมบัติของความเป็นพระเจ้า :
 สร้างทุกสิ่ง ควบคุมทุกสิ่ง ยุบเลิกทุกสิ่ง มีอำนาจเหนือ
 ทุกสิ่ง อยู่ในที่ทั่วไป แล้วก็รู้ทุกสิ่ง.

รู้จักพระเจ้าว่ามี ๒ ชนิด จะไม่ต้องเถียงกัน.

นี่เราได้พระเจ้าเป็น ๒ ชนิดแล้วเห็นไหม? ว่า
 พระเจ้าอย่างคนๆ อย่างมีความรู้สึกอย่างคนนั้นนะ พวก
 หนึ่ง. ที่นี้ พระเจ้าอีกพวกหนึ่ง เป็นกฎของธรรมชาติ;
 ไม่ใช่คน ไม่ใช่จิต ไม่ใช่วิญญาณ. แต่มันเป็นกฎ
 ซึ่งอะไรก็บอกไม่ถูกเหมือนกัน กฎนี้คืออะไร? แต่มัน
 มีกฎของธรรมชาติ ที่ให้สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามกฎของ
 ธรรมชาติ; นั่นแหละคือกฎของอภิปัจยตา. นี่ก็เป็น
 พระเจ้าพวกหนึ่ง คือพระเจ้าที่มีใช้คน แต่เป็นกฎ.

อย่างน้อยก็ขอให้จำไว้ให้ได้สัก ๒ อย่างว่า พระเจ้า
 ชนิดหนึ่งเป็นอย่างบุคคล มีความรู้สึกอย่างคน เหมือนที่เขา
 ถือๆ กันอยู่ทั่วไปก่อน ๆ นั้น. ^๕ทีนี้พระเจ้าอีกพวกหนึ่ง
 อีกแบบหนึ่ง มาทีหลัง คือเมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว
 จึงพบพระเจ้าชนิดนี้ ^๕คือไม่ใช่คน แต่เป็นกฎ; เรียกว่า
 กฎของสัจจะ เป็นของจริง มีอยู่ตามธรรมชาติ. ^๕พระพุทธเจ้า
 จะเกิด หรือพระพุทธเจ้าจะไม่เกิด แต่กฎนี้มีอยู่แล้ว มีอยู่
 ตลอดกาล ก็เคารพว่าเป็นพระเจ้า. ^๕นี่พระเจ้าชนิดที่
 ไม่ใช่คน.

พุทธบริษัทมีพระเจ้าชนิดไหน? พุทธบริษัทมี
 พระเจ้าชนิดไหน จึงจะเป็นพุทธบริษัท? พุทธบริษัทขาด
 พระเจ้าชนิดไหน จะหมดความเป็นพุทธบริษัท? หรือถ้า
 พุทธบริษัทคนใดเขาถือกลับกันเสีย, กลับกันเสีย เช่นไปถือ
 พระเจ้าอย่างคนเขาก็หมดความเป็นพุทธบริษัท, พุทธ-
 บริษัทมีพระเจ้าอย่างกฎสูงสุด ที่เรียกว่าอิทัปปัจจยตา.

แต่เดียงกันว่าพุทธศาสนามีหรือไม่มีพระเจ้า,
 ก็เพราะไม่รู้จักพระเจ้า.

อ้าว, ^๕นี้ทำไมจะต้องมาเถียงกันว่า พุทธศาสนามี
 พระเจ้าหรือไม่มีพระเจ้า? มันเถียงกันจนเกิดเรื่อง ก็ต้อง

เห็นว่าเพราะไม่รู้ละ. ไม่รู้ว่าพระเจ้ามีกี่ชนิด? พระเจ้ามี
อย่างไรบ้าง? ก็พูดเอาตามที่ตัวเองรู้. เมื่อไม่รู้ทั้งหมด
มันก็เถียงกันจนถึงกับว่าพระพุทธศาสนาไม่มีพระเจ้า, หรือว่า
พระพุทธเจ้าไม่เคารพพระเจ้าอย่างนี้เป็นต้น ก็ต้องเถียงกัน.

บางทีเขาจะกำลังค่าเราอยู่แล้วก็ได้ ถ้าเราว่าพระ-
พุทธเจ้าก็มีพระเจ้า ก็อภิวาทป้จายตา. คนที่รู้จักแต่
พระเจ้าอย่างเป็นคนๆ เขาก็ไม่ยอม, ก็ไม่ยอมให้พระพุทธ
ศาสนามีพระเจ้า ก็ได้เถียงกัน. เราก็ไม่ต้องเถียงกัน
ก็ปล่อยให้มันเป็นไปตามเรื่องของมัน ปล่อยให้เป็นไป
ตามความจริง ของมัน ก็จะพบกันเองว่า พระพุทธเจ้า
นี้ถือพระเจ้าหรือไม่? พระพุทธเจ้าไม่ได้ประกาศ
พระองค์ว่าเป็นพระเจ้า; พระองค์ทรงประกาศพระองค์
ว่า เคารพนับถือสิ่งสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งสูงสุด คือธรรมะที่
ได้ตรัสรู้ คืออภิวาทป้จายตา

เดี๋ยวนี้ฝรั่งเขามาจัดให้ตามชอบใจเขา ก็ตามที่เขา
รู้ละ เขาจัดตามที่เขารู้ ว่าพุทธศาสนาไม่มีพระเจ้า,
พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ไม่มีพระเจ้า ศาสนาคริสต์ียน

ศาสนาอิสลาม ศาสนาฮินดูอะไร ที่ว่าเป็นศาสนา เพราะว่า
มีพระเจ้า. นี่เขาว่าอย่างนั้น.

เราเองว่าเขาโง่หรือเขาลาต? ถ้าเขาพูดไปอย่าง
โง่เขลา เราก็ไม่ต้องเชื่อ; เพราะว่าเรามันเห็น ๆ อยู่ที่ว่า
เรามีพระเจ้าที่จริงกว่า ยิ่งกว่า สูงสุดกว่า แน่หน่อนกว่า,
แน่หน่อนกว่าพระเจ้าเหล่านั้น; แต่ว่าเป็นกฎของธรรมชาติ
ไม่ใช่เป็นบุคคล. พระเจ้าสูงสุดอยู่ที่นี้.

คนไทยแต่เดิมนับถือพระเจ้าอย่างผีสาร

เทวดา มาเปลี่ยนเหมือนนับถือพุทธฯ.

ที่นี้ปัญหามันก็มีว่า คนไทยแต่ก่อนนั้นไม่ได้ถือ
พุทธศาสนา; เขาถือศาสนาอะไรตามที่คนชนิกนั้น ในเวลา
นั้นถือ, ก็ถือพระเจ้าอย่างผีสารเทวดากันทั้งนั้น. คนไทย
ก็ถือพระเจ้าอย่างผีสารเทวดา แบบคนป่าที่ถือกันมาแต่
เดิมนั้น. ต่อมาก็ได้รับถือศาสนาอย่างที่มีพระเจ้าอย่าง
ศาสนาพราหมณ์; คนที่ถือศาสนาพราหมณ์จากประเทศ
อินเดีย เขามาที่นี้ก่อนพุทธศาสนา. ให้รู้กันไว้ละ ว่าบ้าน
เมืองนี้ ดินแดนนี้ละ พวกพราหมณ์ที่มีพระเจ้าอย่าง

พราหมณ์ เขามาก่อนมาสอนให้ก่อน แล้วพุทธศาสนา
ที่หลัง; เพราะฉะนั้นคนไทยที่อยู่ที่นี่จึงถือพระอิศวร
พระนารายณ์ พระพรหม พระอะไรที่เป็นพระเจ้าอย่างมี
บุคคล อย่างเป็นบุคคล ของศาสนาพราหมณ์นั้นอยู่ก่อนแล้ว
เต็มที่แล้ว เต็มที่แล้ว.

ที่นี้พอพุทธศาสนาถึง มันก็ปะทะกัน ต่อต้านกัน
ตามตำนานได้กล่าวไว้ว่า ต้องปราบยักษ์ ปราบผี ปราบ
รากษส ปราบอะไรเสียมากมายนั้น จนกว่าจะยอมรับนับถือ
พุทธศาสนา. นี่ไปอ่านดูในตำนาน เขาเขียนไว้อย่างนั้น.

สุวรรณภูมิ ดินแดนแคว้นนี้ เมื่อพระเจ้าอโศก
ส่งสาวกในพระพุทธศาสนา มาประกาศศาสนา คือพระโสณะ
และพระอุตตระ พระเถระ ๒ องค์นี้ต้องมาปราบยักษ์ ปราบผี
ปราบรากษส ปราบอะไรต่าง ๆ มากมาย จนว่าคนที่นี้จะยอม
รับนับถือพุทธศาสนา; เพราะว่าเขากลัวผีกลัวสิ่ง กลัวเทวดา
ถือพระเจ้าอย่างก่อนโน้น อยู่ก่อนแล้ว.

ที่มาเปลี่ยนเขานี้มันต้องต่อสู้กันมาก แต่แล้วก็
ยอมรับว่าได้ ประกาศพุทธศาสนาสำเร็จ จนประชาชน
ในสุวรรณภูมินี้รับนับถือพุทธศาสนา เลย กลายเป็นมีพระ-

เจ้าเป็นพระธรรม มีพระธรรมเป็นพระเจ้าตามแบบของ
พุทธศาสนา.

แต่แล้วมันยังเหลืออยู่ มันไม่หมดไปได้ ใน คน-
บางคนที่ไม่เข้าถึงพุทธธรรม พุทธศาสนา โดยแท้จริง
ยังรับนับถือพระเจ้าอย่างเก่าอยู่อีกมาก. ฉะนั้นจึงมีคน
ไทยที่นับถือพระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม อะไรอยู่
ตามเดิม ก็มีอยู่พวกหนึ่ง. แล้วเราจัดให้พวกนี้เป็นไสยศาสตร์
ไม่ใช่พุทธศาสตร์ คือของเดิมๆ ที่ถือพระเจ้าอย่างบุคคลนั้น
เป็นไสยศาสตร์ไม่ใช่พุทธศาสตร์.

ถ้าพุทธศาสตร์ต้องมีพระเจ้า อย่างที่ว่า อย่าง
ของพระพุทธรูปเจ้าท่านมี. ถ้ามีอย่างเดิมๆ เป็นเทวคาที่
อธิบายไม่ได้นั้น ให้ถือว่าเป็นไสยศาสตร์, มาฝังรากลงไป
หัวใจของคนดินนี้แน่นแฟ้นนานแล้ว. เอาออกไม่ได้จน
กระทั่งเดี๋ยวนี้. ฉะนั้นเราต้องยกให้เป็นไสยศาสตร์ เลยถือ
ว่าไสยศาสตร์เป็นสมบัติของคนปัญญาอ่อน.

ไสยศาสตร์เป็นสมบัติของคนปัญญาอ่อน ได้
ยินไหม? ไสยศาสตร์เป็นสมบัติของคนปัญญาอ่อน; เก็บไว้
ให้เขา เก็บไว้ให้เขา, อย่าไปแย่งชิงเอามา เอามาทำอะไร.

ไม่มีประโยชน์อะไร เมื่อเขายังมีปัญญาอ่อนอยู่ เขาก็ต้องถือไสยศาสตร์ไปก่อน.

เข้าใจว่าที่นั่งอยู่ที่นี้คงมีหลายคน ยังเป็นปัญญาอ่อนอยู่ ยังต้องถือไสยศาสตร์ไปก่อน; มันช่วยไม่ได้. เขาก็ต้องถือพระเจ้าอย่างชนิดที่เป็นบุคคล ที่อธิบายไม่ได้นั่นแหละ เป็นพระเจ้าอย่างบุคคล ซึ่งจะมีอยู่ก่อนสิ่งทั้งปวง จะสร้างสิ่งทั้งปวงอย่างไรได้; มันคนเหมือนกัน จะสร้างอะไรกันไว้. มันต้องเหนือกว่าคนซิ จึงจะสร้างคนได้; จะรู้ทุกสิ่ง. จะมีอยู่ในที่ทุกแห่ง, มีอำนาจเหนือทุกสิ่ง อย่างไม่ไต่ ถ้าเป็นคนเหมือนกัน. แต่แล้วก็ถือ เพราะปัญญาอ่อน, มันก็ต้องถือไสยศาสตร์สำหรับคนปัญญาอ่อน เป็นมรดกตกทอดไป อีกนานแหละ จนกว่าปัญญาจะหายอ่อน จึงจะโยนทิ้งไสยศาสตร์แล้วมาถือพุทธศาสตร์กันได้.

นี่เรื่องเกี่ยวกับพระเจ้ามันเป็นอย่างนี้ ฉะนั้นเราจะมีพระเจ้ากันเสียที ก็ขอให้พระเจ้าที่มีคุณสมบัติครบถ้วนนั้นแหละ. อย่าเพ้อพุดว่าเป็นคนหรือเป็นอะไรกันเลย ให้ว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนสิ่งใด.

พระเจ้าแทตองเป็นกฏอทัปปัจจยตา.

คุณจำไว้สิ พระเจ้าแทจริงต้องมียูก่อนสิ่งใด, และ
พระเจ้าที่แทจริงต้องสร้างทุกสิ่งขึ้นมา, แล้วควบคุมทุกสิ่ง
ไว้ตามความต้องการ, ให้มันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ตับไป, เกิดขึ้น
ตั้งอยู่ ตับไป, เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ตับไป, ควบคุมมันไว้แบบนี้,
แล้วพระเจ้านี้ต้องมีอยู่ในที่ทุกหนทุกแห่ง คือในทุกๆ
ปรมาณู ที่ประกอบกันขึ้นเป็นจักรวาลนี้, แล้วก็มีอำนาจ
เหนือสิ่งใดหมด เพราะว่ามันสร้างขึ้นมาจากเองนี่, แล้วก็รู้ทุก
สิ่งแหละ. ไม่มีอะไรที่มันจะแปลกออกไปได้ จากสิ่งที่
กฏอทัปปัจจยตาจะสร้างขึ้น. เดี๋ยวนี้จะสร้างคอมพิวเตอร์
สร้างยานอวกาศ สร้างอะไรก็ตาม มันก็ไม่แปลกออกไปจาก
กฏอทัปปัจจยตา. ฉะนั้น กฏอทัปปัจจยตาจึงเป็นพระเจ้า
ที่รู้ทุกสิ่ง รู้ทุกสิ่งยิ่งกว่าอะไรๆ หมด.

พระพุทธรูปเจ้านั้นยังรู้แต่เรื่องดับทุกข์เท่านั้นแหละ
ไม่ต้องรู้ทุกสิ่ง. พระพุทธรูปเจ้านั้นรู้แต่เรื่องดับทุกข์เท่านั้น
แหละ; รู้ทุกสิ่งเหมือนกันแต่รู้เรื่องดับทุกข์. ถ้านอกออกไป
ไปกว่านั้นแล้ว ต้องเป็นพระเจ้าอทัปปัจจยตาเท่านั้นที่จะ

เป็นผู้รู้ทุกสิ่ง จะดับทุกข์ ไม่ดับทุกข์ อย่างไรก็ตาม มัน
เป็นผู้สร้างขึ้นมาจากทุกสิ่ง.

นี่พระเจ้าของพุทธบริษัทเรานี้จริง, จริงที่สุด;
พระเจ้าของพวกอื่นนั้น ไม่ใช่ดูหมิ่นดูถูกเขาหรอก ถ้าว่า
ตามทักกล่าวไว้ในกัมภีร์ของเขาแล้ว มันไม่ได้เป็นอย่างที่ว่า
ไม่ได้อยู่ก่อนสิ่งใด ไม่ได้สร้างทุกสิ่งขึ้นมา ไม่ได้ควบคุม
ทุกสิ่งได้; แต่เขาก็รับนับถือกันอย่างนั้นแหละ, เขาบูชา
อ้อนวอนกันไปอย่างนั้นแหละ; เพราะว่าเมื่อก่อนสมัยก่อน
โน้น เขารู้เพียงเท่านั้น, เขารู้แต่เพียงพระเจ้าชนิดบุคคล
หรือมีจิตใจอย่างบุคคล ก็เป็นพระเจ้าไป. ต่อมาพระพุทธ-
เจ้าท่านรู้จักสิ่งที่เป็นพระเจ้าเหนือกว่านั้น จึงมาสอน แล้วก็
จึงมีพระเจ้าสุดท้าย ที่มีคุณสมบัติของพระเจ้าครบถ้วนจริงๆ.
ขอให้รู้จักไว้ว่า พุทธบริษัทเรานี้มีพระเจ้าแท้จริงอย่างนี้.

นี้เราไม่เชื่อตามที่ฝรั่งเขามาว่าเอาเอง ว่าพุทธ-
ศาสนาไม่มีพระเจ้า; เราต้องย้อนกลับไปว่า ฝรั่งโง่ ขอดภัย
ต้องพูดคำหยาบแล้ว ฝรั่งโง่ ที่มาพูดว่าพุทธศาสนาไม่มี
พระเจ้า, ที่จริง พุทธศาสนามีพระเจ้ายิ่งกว่าศาสนาใด

หมด จริงกว่า สูงกว่า แนนอนกว่า แล้วจะมาเรียกว่าไม่มี
พระเจ้าอย่างไรได้.

ที่กล่าวว่าพุทธศาสนาไม่มีพระเจ้า เพราะไม่มีอย่างบุคคลเหมือนเขา.

ทำไมเขาไม่เรียกว่า ในพุทธศาสนามีพระเจ้า? เพราะ
ว่ามันไม่เหมือนพระเจ้าของศาสนาเขา. พระเจ้าที่กล่าวไว้ใน
ศาสนาของฝรั่งนั้น มันไม่เหมือนกับพระเจ้ายิฮ์บี๊จายตา
ของเรา; เขาไม่รู้จัก เขาเลยมหาว่าในพุทธศาสนาไม่มี
พระเจ้า ก็ถูกของเขาแหละ เพราะไม่มีพระเจ้าเหมือน
อย่างของเขา.

ฝรั่งรู้จักพระเจ้าสูงสุดเพียงแก่พระยะโฮวา—แล้วก็มี
อาการอย่างนั้นดังที่ว่า แล้วเป็นบุคคล, โกรธได้ ฯลฯ
พระยะโฮวาเวลาโกรธขึ้นมาร้ายกาจมาก ไม่แพ้พระอิศวร
เลย: นี่เราไม่ศรัทธา. ถ้าพระเจ้ายังโกรธได้ ยังรักได้ ยังให้
รางวัลได้ ยังลงโทษได้ ยังมีอะไรเหมือนกับคนแล้วก็ เรา
ไม่รับ.

แต่ พระเจ้าอิทัปป์จยตาของเรา ก็โกรธได้
เหมือนกัน ; แต่ไม่ได้โกรธอย่างคน. คุณลองทำให้ผดกฏ
อิทัปป์จยตา คุณจะวินาศไม่มีอะไรเหลือ. นั่นแหละพระเจ้า
ลงโทษ ; แต่พระเจ้าอิทัปป์จยตาไม่ใช่พระเจ้าอย่างคน.

ถ้าเราจะอ่อนน้อมพระเจ้าเหมือนพวกฝรั่งเขาบ้าง
เราก็อ่อนน้อมได้, คือเราประจบพระเจ้าอิทัปป์จยตา คือ
ทำให้ถูกใจพระเจ้าอิทัปป์จยตา. อย่าทำให้ผดกฏอิทัป-
ป์จยตาแม้แต่นิดเดียว ; เมื่อทำถูกต้องตามกฏอิทัป-
ป์จยตาแล้ว ไม่มีความทุกข์เหลือ ดับทุกข์สิ้นเชิง
แหละ. นั้นเราอ่อนน้อมพระเจ้า, เราปฏิบัติตามพระเจ้า,
เราบูชาพระเจ้าของเรา ตามแบบของเรา เราก็ได้รับ
ประโยชน์ที่สุด คือดับทุกข์ได้.

ทีนี้จะบูชาพระเจ้าตามแบบของพวกเหล่านั้น ที่
เคยเห็นมาแล้ว มันเป็นไปได้, มันไม่ได้แน่นอน. นั้น
เป็นพระเจ้าอย่างบุคคล รู้สึกละอย่างบุคคล จึงลำบากได้ ;
ฉะนั้น จะต้องเล่นิทานเด็ก ๆ. เมื่ออาตมาเป็นเด็ก ๆ ได้รับ
ฟังนิทาน เขาเล่าเรื่องพระเจ้านี้ จำไว้ไม่ได้ว่า :—

พระอิศวรเป็นเจ้า เป็นพระเจ้าผู้กษัตริย์อยู่ที่นั่น
สัตว์ทั้งหลายไปฟ้องพระอิศวร ว่ามนุษย์เบียดเบียนสัตว์
นัก. ขอให้พระอิศวรจัดการเสียใหม่ อย่าให้มนุษย์นี้เบียด
เบียนสัตว์นัก. แล้วในนิทานนั้นเขาเล่าว่า กุ้งก็ไปฟ้อง
ตัวเหมือนกัน; ไปฟ้องว่ามนุษย์กินกุ้ง กินกุ้งอย่างไม่ไ้
หน้าเลย เบียดเบียนย่ำยีมาก. พระอิศวรก็ตอบว่า ถ้า
อย่างนั้นเนื้อของเอ็งคงจะกินดี, ข้าอยากจะลองบ้างเหมือน
กัน. กุ้งเลยไม่รู้จะทำอย่างไร ไม่ทันกลับหลังหันแหละ
ถอยหลังกรูดเอาหลังไป. นี่กุ้งจึงเป็นสัตว์ที่เอาหลังไปจน
กระทั่งบัดนี้. ใครไม่รู้ไปดู, ไปดูกุ้งในน้ำ มันวิ่งถอยหลัง
เอาฝ่ายโค้งนั้นแหละไป; เพราะมันตกใจพระอิศวรว่าอยาก
จะลองกินดูบ้าง. กุ้งจึงเป็นสัตว์ที่วิ่งถอยหลัง วายน้ำถอย
หลัง เอาโค้งไปจนกระทั่งบัดนี้ มันกลับหลังหันไม่ทัน มัน
กลัวมาก. นี่พระเจ้ายังอยากจะลองกินกุ้ง ที่เขาไปฟ้องว่า
มนุษย์เบียดเบียนนัก.

นี่เป็นนิทานสำหรับเด็กๆ แต่มันก็มีความหมาย มี
ความหมายที่เอาไปคิดนึกดูให้ดี ว่าถ้าพระเจ้ายังมีความ
รู้สึกอย่างบุคคล, อย่างคนๆ แล้ว ไม่ไหวดอก สู้ไม่ไหว

ดอก. อย่าเอาเลย; เอาพระเจ้าชนิดที่เที่ยงตรง เป็น
กฎของสัจจะของธรรมชาติดีกว่า ไม่เข้าใครออกใคร.
ถ้าแก่ประพัตตามกฎถูกต้องตามกฎ แก่ก็ได้รับผลดีที่สุด
แก่ประพัตผิดกฎก็ต้องมีทุกข์ทรมานไป. นี่มันเจียบขาด
อย่างนี้, แล้วเล่นตลกกันไม่ได้ เพราะฉันมีอยู่ในที่ทุกหน
ทุกแห่ง.

การบูชาพระเจ้าคือการปฏิบัติธรรมอย่างถูกต้อง.

พระเจ้ามีอยู่ในที่ทุกแห่ง ในทุกๆ ปริมาณที่
ประกอบกันขึ้นเป็นจักรวาล, แล้วใครจะหนีสายตาพระเจ้า
ไปได้; เราก็เลยต้องยอม ต้องยอม ยอมทุกอย่าง ยอม
นับถือ ยอมเคารพ ยอมบูชา เรียกว่ายอมกระทำตามทุก
อย่างนั้นแหละคือการบูชาพระเจ้าในพระพุทธศาสนา.

กฎของธรรมะ ของอิทัปปัจจยตา มีอยู่ว่าอย่างไร;
เราศึกษาให้รู้ ปฏิบัติให้ดี, ปฏิบัติให้ถูกต้องทุกอย่าง, นั่น
แหละคือการมีพระเจ้าของพุทธบริษัท. การเคารพบูชา
อันนอบนบวงสรวงพระเจ้าย่างพุทธบริษัท ไม่ใช่ทำ
พิธีรีตอง อะไร ก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องเต็มที่ต่อกฎ
เกณฑ์อันนั้น คือต่อธรรมะนั้น.

ข้อนี้ **พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสว่า** เราชอบการบูชา ด้วยการปฏิบัติ, ไม่ชอบการบูชาด้วยามิส. การบูชาด้วย ดอกไม้ธูปเทียน ข้าวปลาอาหารนั้น เรียกว่ามันเป็นการบูชาที่ต่ำมาก; **การบูชาที่แท้จริง ที่สูงสุด คือบูชาด้วยการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมะ.** ฉะนั้นเรามี ธรรมะเป็นพระเจ้า แล้วก็บูชาพระเจ้า เรียกว่าปฏิบัติ ธรรมะอย่างถูกต้อง ตามกฎของธรรมะนั้นเอง,

นี่คุณลองทบทวนดู ตั้งแต่ที่พูดมานี้ ยังมีอะไรที่เป็นปัญหา? มันไม่ควรจะมีอะไรที่เป็นปัญหา ที่เกี่ยวกับ พระเจ้า; **ถ้าเราเข้าใจถูกต้อง.** ปัญหามันเกิดมาจากเรา เข้าใจไม่ถูกต้อง. **ไม่ว่าพระเจ้านั้นคืออะไร, พระเจ้าต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอย่างไร เราก็ไม่รู้, แล้วเราก็ได้รับ คำสอนมา ตั้งแต่หลายชั่วบรรพบุรุษ ที่ศาสนาพราหมณ์ เขามาสอนไว้ก่อน.**

พระเจดีย์ที่วัดแก้วทรงนี้แหละ ไปดูเถอะ; ใน พระเจดีย์วัดแก้วองค์ใหญ่ ตรงช่องกลาง ช่องประธานนั้น ในนั้นเขาพบศิวลึงค์หนึ่ง พบพระคเณศวร์สอง ศิวลึงค์ และคเณศวร์ นั้นมันเป็นรูปปฏิมาของฝ่ายศาสนาพราหมณ์

ก็พบในพระเจดีย์วัดแก้ว ที่เป็นพระเจดีย์พุทธ; ฉะนั้น ใน
พระเจดีย์พุทธนั้น มีของพราหมณ์มาปนอยู่ด้วย. ทำให้
สันนิษฐานได้ว่า เขาถือพร้อมกันทั้ง ๒ ศาสนา คงจะมีการ
ออมชอมหรือปรองดองกัน ผู้มีอำนาจครองบ้านครองเมือง
ว่า เออถือกันได้ทั้ง ๒ ศาสนา อย่าทะเลาะกัน.

แต่อาตมาคิดว่า คงจะมี โบสถ์พราหมณ์อยู่ข้างหน้า
โบสถ์พุทธทุกวัดแหละ; แล้วในโบสถ์พราหมณ์นั้นก็มียุ
ปฏิมาย่างพราหมณ์ เช่นพระกณเศวร์ ศิวลึงค์เป็นต้น.
แล้วต่อมาจะมีคนยกมารวมไว้ในพระเจดีย์ของพุทธ. เลย
ไหว้พร้อมๆ กันไป เพราะมันมีคนบัญญัติอ่อนนี้ จะทำอย่างไร
ได้. คนบัญญัติอ่อนก็แวะเข้าไปโบสถ์ศิวลึงค์; ไปไหว้
หรือว่าไหว้ศิวลึงค์ รวมอยู่กับพระพุทธรูป ก็ได้เหมือนกัน,
คนบัญญัติอ่อน ก็ทำอย่างนั้นจนกว่าจะบัญญัติแก่.

นี่ลองนึกดูเถิดว่า บู่ ย่า ตา ยาย ของเราดอยหลัง
เข้าไปสักสองชั่วคนนั้น ท่านไม่ได้เคร่งครัดอะไรเรื่องนั้น;
ไหว้ทั้งนั้นแหละ, จะไหว้ทั้งนั้นแหละพระเจ้าก็จะไหว้ทั้งนั้น
แหละ, ศิวลึงค์ก็เคยไหว้, พระพุทธรูปก็เคยไหว้, นั่นมัน
จะเป็นอย่างนั้นแหละ.

เดี๋ยวนี้เรารู้ว่าอะไรเป็นอะไร แล้วมันจึงเกิดแยกกัน; เลยแยกพระเจ้า, แบ่งพระเจ้า, แบ่งแยกพระเจ้า เป็น ๒ ฝ่าย : คือพระเจ้าสำหรับคนปัญญาอ่อน เอาไปพวกหนึ่ง, พระเจ้าสำหรับคนปัญญาไม่อ่อน เอามาพวกหนึ่ง ก็เลือกให้ว่กัน. ต่อไปนี้ก็เลือกให้ว่ จะเอาอย่างปัญญาอ่อน หรือปัญญาไม่อ่อน. แล้วที่พูดให้ฟังมานี้ พูดหมดแล้วนะ, พูดหมดแล้วนะ ว่าพระเจ้าจะมีได้อย่างไรบ้าง, พูดหมดแล้ว. ฉะนั้น ขอให้ชาวพุทธนั้นมีพระเจ้าของชาวพุทธเถอะ คือกฎของอิทัปปัจจยตาเป็นพระเจ้าของชาวพุทธ.

ส่วน พระเจ้าอย่างบุคคล นั้น เป็นพระพรหม พระอิศวร. พระนารายณ์ พระวาลา. อย่าออกชื่อเลย เดี่ยวจะเป็นการดูถูกคนอื่น; นั่นเป็นอย่างบุคคล ไม่ใช่ของอย่างชาวพุทธ. พระเจ้าอย่างบุคคล รู้สึกละอย่างบุคคล แม้จะอธิบายกันว่ไม่มีร่างกายอย่างคน มีแต่จิต มีแต่วิญญาณ ก็ยังรู้สึกอย่างบุคคลอยู่นั่นแหละ; มันก็หนีไม่พ้น เราก็ก็นึกไม่เอานะ; ถ้ามีความรู้สึกอย่างคนแล้วเราก็ก็นึกไม่เอา.

พระพุทธเจ้าทรงเคารพพระธรรม และให้ปฏิบัติตามเพื่อพ้นทุกข์.

พระพุทธเจ้าท่านก็ยังมีพระเจ้าที่ท่านเคารพ แล้วก็ท่านเป็นผู้แจ้งข่าวของพระเจ้า คือท่านสอนเรื่องอิทัปปัจจยาอย่างไรละ, แจ้งข่าวของพระเจ้าให้เรารู้เรื่องอิทัปปัจจยา, แล้วเราก็ปฏิบัติตามกฎ อิทัปปัจจยา ปฏิจ-สมุปบาทจนกระทั่งเราไม่มีความทุกข์. พระเจ้าโปรดได้อย่างนี้โดยพระพุทธเจ้าเป็นสื่อ, พระพุทธเจ้าทรงเป็นสื่อ ให้เรามีพระเจ้า เข้าถึงพระเจ้า คือพระธรรม. เราก็เคารพบูชา อ่อนน้อม หรือประจบก็ได้; อย่าละอายเลย.

ถ้าพระเป็นเจ้าจริงแล้วเราประจบก็ได้, ประจบท่านก็ได้, คือว่าประพฤติปฏิบัติอย่าให้ขัดใจท่านแม้แต่หน่อยหนึ่ง, คืออย่าปฏิบัติให้ผิดธรรมะ แม้แต่หน่อยหนึ่ง นิดเดียวก็อย่าให้ผิดธรรมะเลย. นี่คือเรียกว่าประจบพระเจ้า ประจบพระเจ้าของพระพุทธเจ้า คือธรรมะ กันจริงๆ สักทีเถิด.

เอาละ เป็นอันว่า ต่อไปนี้เราไม่ต้องเถียงกันแล้ว
 กระมังเรื่องพระเจ้า; ถ้าเรามัวทะเลาะเรื่องพระเจ้ายกกัน เรา
 ก็แตกแยก แยกสามัคคีกัน. เขาอยากถือพระเจ้าอย่างนั้น
 ก็ถือไป; เราจะถือพระเจ้าอย่างนี้ก็ถือไป. ต่างคนต่าง
 มีพระเจ้า แล้วอย่าทะเลาะวิวาทกัน ด้วยเรื่องพระเจ้า
 เลย. ถ้าเขาถือศาสนาอื่น มีพระเจ้าอย่างอื่น ก็เป็นที่
 พอใจของเขาแล้ว, เขาไม่มีเจตนาอะไรที่จะมาขัดแย้งเป็น
 ปฏิปักษ์กับเรา. เขาพอใจอย่างนั้น, เขารับนับถือได้
 เพียงเท่านั้น, เขาก็เอาเพียงเท่านั้น; และเราก็มีสิทธิ์
 ที่จะถือให้มากไปกว่านั้น เราก็ควรจะได้มากไปกว่านั้น
 แล้วเราก็ไม่ต้องทะเลาะกัน.

แต่อย่ากลัวคิดว่าไม่มีพระเจ้านะ; ถ้าใครคิดว่าฉัน
 ไม่ต้องมีพระเจ้าแล้ว คนนั้นโง่กว่าแมว เพราะว่าแมวมัน
 ยังมีพระเจ้า มันมานั่งตักอาตมาบ่อยๆ นี่ มันอยากมีพระเจ้า
 มันอยากมีที่พึ่ง, แล้วทำไมคนจะกลัวคิดว่า ไม่ต้องมีพระเจ้า.
 “ฉันไม่มีพระเจ้า” มันจะโง่กว่าแมวนะ, ระวังให้ดี. ฉะนั้น
 ต่างคนต่างมีพระเจ้ายกกันเสียทุกคน แล้วมีให้ถูกต้อง แล้ว
 ก็ ปฏิบัติต่อพระเจ้านั้นแหละให้ถูกต้อง.

พระเจ้าอย่าง คนนั้น ก็ต้องอย่าวิพากษ์วิจารณ์อะไรกันนัก นับถือด้วยศรัทธา มีศรัทธามาก ๆ ตามที่เขากล่าวไว้ก็พอแล้ว. อย่าไปวิพากษ์วิจารณ์ เดียวพระเจ้าจะตายเสีย. แต่ถ้าว่าพระเจ้าอย่างอิทัปปัจจยตา; กล่าวทำ, ทำมา ให้มาวิพากษ์วิจารณ์พระเจ้าอิทัปปัจจยตา; แม้จะวิพากษ์วิจารณ์อย่างไรก็ยังคงอยู่, ยังเข้มแข็งยังคงอยู่, ยังเป็นที่พึ่งอยู่ได้.

สุขทุกข์ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพระเจ้าอิทัปปัจจยตา
นี่ พระเจ้าอิทัปปัจจยตา, พระเจ้าอย่างกฎธรรมชาติ
เลียบขาดยุติธรรม มีอยู่ในที่ทุกหนทุกแห่ง แล้วสุขหรือทุกข์
ของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับพระเจ้าอย่างนี้.

ในบาลีนั้นมีอยู่ว่า การถือว่าสุขทุกข์ของมนุษย์ มา
จากพระอิศวรเป็นเจ้า นั้นเป็นมิจฉาทิฏฐิ. ถ้าถือว่าความสุข
ทุกข์ ของเราแล้วแต่พระเป็นเจ้าจะประทานแล้ว เป็นมิจฉา
ทิฏฐิ.

แต่พุทธเราพูดได้เลยว่า สุขทุกข์ของเราขึ้นอยู่กับ
การปฏิบัติต่อพระเจ้า คืออิทัปปัจจยตา. เราปฏิบัติ
ต่ออิทัปปัจจยตาผิด เราก็ต้องเป็นทุกข์; เราปฏิบัติต่อ

อิทัปปัจจยาตาถุก เราก็ไม่ต้องเป็นทุกข์. ฉะนั้นสุข ทุกข์
ของพุทธบริษัทนี้ มันขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตามกฎของพระเจ้า
อิทัปปัจจยาตา.

แต่ถ้าเราไปถือว่าสุข ทุกข์ ของมนุษย์แล้วแต่พระ
อิศวรเป็นเจ้า อย่างที่เขาสอนกันในอินเดียอย่างนี้เป็นมิฉนา
ทิฏฐิ. พระอิศวรเป็นเจ้าจะมาควบคุมเราถึงขนาดนี้ไม่ได้,
แล้วถ้าถืออย่างนี้มันไม่ถูก มันผิดกฎอิทัปปัจจยาตา ถ้าให้
พระเจ้าไปผูกขาดเสียว่าแล้วแต่พระเจ้า อย่างนี้ผิดหมด, แล้ว
เราก็อ่. ถ้าแล้วแต่พระเจ้าจะทำอะไรกับเรา เดียวก็ทำ
เหมือนกับกุ้ง เราก็ลำบาก.

เรามีอิทัปปัจจยาตาเป็นพระเจ้า; เราปฏิบัติให้ถูก
ต้อง, แล้วเราก็ได้รับความสุข; เราปฏิบัติผิด เราก็ต้อง
ได้รับความทุกข์. สุขทุกข์ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับกฎอิทัป-
ปัจจยาตา นี้ถูกต้อง; แต่ถ้าว่าสุขทุกข์ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ
กฎของพระเจ้าอย่างชนิดเป็นบุคคล แล้วเป็นมิฉนาทิฏฐิ มัน
จริงไม่ได้ด้วย, แล้วมันตัดสิทธิ์มากเกินไป. มนุษย์ควร
จะสร้างสุขทุกข์ของตัวเองได้, มนุษย์ควรจะแก้ความ
ทุกข์ให้กลายเป็นความสุขได้; ถ้าว่ามันมีความทุกข์มา
ก่อน เรายกเลิกให้เป็นความสุขก็ได้.

สมมติว่าพระเจ้าจะแกล้งให้เราเป็นทุกข์ เราก็ต้องมีอิทัปปัจจยตาสำหรับต่อสู้ ไม่เป็นทุกข์. เมื่อเราควบคุมผัสสะไว้ได้ ในขณะที่แห่งผัสสะไม่มีอวิชชา แล้วไม่มีความทุกข์. ผี สาง เทวดา เเคราะห์โชค กรรม มันจะมาอย่างไรก็ไม่เป็นไร. นี่ท้าทายว่า ผี สาง เทวดา เเคราะห์โชค กรรม พระเจ้า ถ้าจะแกล้งให้เราเป็นทุกข์ เราก็ไม่เป็นทุกข์; เพราะเราปฏิบัติถูกต้องกฎอิทัปปัจจยตาอยู่เสมอแล้วเราก็ไม่เป็นทุกข์.

นี่พุทธบริษัทมีหลักที่พึง มีทางออก มีอะไรอย่างนี้ พุทธบริษัทจึงไม่ต้องเป็นทุกข์เลย, ไม่ต้องเป็นทุกข์เลย, ขอให้ เป็นพุทธบริษัทที่แท้จริงให้ถูกต้อง. ทุก ๆ ปริมาณที่ประกอบกันเป็นร่างกายเรา นี้ขึ้นอยู่กับอิทัปปัจจยตา เราปฏิบัติให้ถูกต้อง ให้ทุก ๆ ปริมาณที่ประกอบอยู่เป็นร่างกายเรา นี้ถูกต้องเถิด เราจะไม่มีไข้เจ็บ เราจะสบายดี. ที่เราเป็นโรคภัยไข้เจ็บ นั่นนี้ เพราะมีการผลิตผลจากกฎอิทัปปัจจยตา ที่อยู่ในทุก ๆ ปริมาณในร่างกายเราแล้ว. นี่เราปฏิบัติถูกต้อง ต่อทุก ๆ ปริมาณ ที่ประกอบกันอยู่เป็นร่างกายเรา ตามกฎอิทัปปัจจยตา เราจะไม่เจ็บไข้เลย, หรือว่า

ถ้าเราปฏิบัติถูกต้องจริง เราจะรักษาโรคหายหมดแหละ ไม่
ว่าโรคไหน มนุษย์จะรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้หายหมด.

เดี๋ยวนี้มนุษย์ ที่เป็นชั้นสุดชั้นเลิศ ชั้นเอก ก็ไม่รู้
เรื่องทุกอย่าง ปรมาณู ว่ามันอยู่ใต้กฎอิทัปปัจจยตาอย่างไร;
จึงรักษามะเร็งยังไม่ได้ เพราะไม่รู้จริงนี่.

ฉะนั้น ขอให้รู้จริง เรื่องอำนาจของอิทัปปัจจยตา
ที่มีอยู่ในทุก ๆ ปรมาณูของมนุษย์แล้ว เราอาจจะรักษาโรค
ได้, หรือทำคนให้ไม่ตายก็ได้ ตามหลักของพระพุทธเจ้า.
ถ้ารู้เรื่องนี้แล้วก็ไม่มีการตาย ไม่มีการเกิด ก็ว่ามันไม่
ใช่คนตาย หรือคนเกิด, มันมีแต่ทุก ๆ ปรมาณูหรือทุก ๆ
ส่วน ที่ประกอบกันเป็นร่างกาย เป็นไปตามกฎของอิทัป-
ปัจจยตา.

นี่พระเจ้าอิทัปปัจจยตายิ่งใหญ่อย่างนี้ เราจึงต้อง
ทำตามความประสงค์ของพระเจ้าอิทัปปัจจยตา. อย่าไปฝืน
ความประสงค์ จะไม่มีทุกข์ จะไม่มีปัญหา.

คนไม่รู้จักพระเจ้าอิทัปปัจจยตาก็ต้อง รับทุกข์.

เดี๋ยวนี้ คนในโลกกำลังต่อต้านต่อพระเจ้าอิทัป-
ปัจจยตา ทำตามกิเลสตัณหา คนก็ได้ไข้เจ็บเป็นทุกข์ทาง

กาย, มันมีกิเลสตัณหาเป็นทุกข์ทางใจ เป็นไฟเผาผลาญอยู่ตลอดเวลา เป็นทุกข์ทางใจ. ทางกายก็เป็นทุกข์, จิตล้วนๆ ก็เป็นทุกข์, วิญญาณความรู้ตบิปัญญาที่ผิดพลาดหมด เป็นทุกข์; เพราะไม่รู้จักพระเจ้าอิทัปปัจจยตาในพระพุทธศาสนา.

แล้วยังต้องตึงกันอีกนะ เคี้ยวคนในโลกเขาคือตึงต่อพระเจ้าอิทัปปัจจยตา; เขาไม่ยอมปฏิบัติตามกฎธรรมะเรื่องอิทัปปัจจยตา เขายอมเป็นทุกข์ เขาว่าเป็นทุกข์มันก็สนุกดีแล้ว. คนเป็นอันมากเขาว่า เป็นทุกข์บ้างสุขบ้างนั่นดีแล้ว, ดีกว่าไม่เป็นทุกข์เสียเลย.

บางคน ที่มาที่นี้ โกลไปถึงกับว่า ถ้าไม่เป็นทุกข์เลยนั้นเป็นผิดปรกติแล้ว ไม่ใช่คนปรกติ; ถ้าเป็นคนปรกติธรรมดาต้องเป็นทุกข์บ้าง. ฉะนั้นพอเราพูดว่า เราจะบอกเรื่องกับทุกข์สิ้นเชิง; เขาไม่เอา, เขาสั่นหัว. ชาวต่างประเทศที่มาที่นี้เป็นอย่างนี้ก็มี; เขาถือว่าไม่มีความทุกข์เลยนั้นผิดปรกติ ไม่ใช่คนปรกติ ก็ไม่ต้องพูดกัน.

เรามีกฎเกณฑ์ที่จะทำให้เราไม่ต้องเป็นทุกข์เลย คือเราขุบเลิกสิ่งที่เรียกว่าเรา หรือสัตว์ หรือคน หรือตัว

หรือคน นั้นเสีย มันก็ไม่มีความทุกข์เลย; เขาว่าผิด-
ธรรมดา เขาไม่เอา. ฉะนั้นจิตใจนั้น ก็ต้องเป็นทุกข์ต่อไป
เพราะไม่ยอมรับระบบที่ว่าจะไม่เป็นทุกข์เลย.

ที่ยังอันธพาลตามท้องถนนในกรุงเทพฯ อาชญากร
อันธพาลตามท้องถนนในกรุงเทพฯ นั้น เป็นพวกที่เขา
มีพระเจ้าของเขาเอง. เขามีพระเจ้าของเขาเอง, เขามีกิเลส-
ตัณหาเป็นพระเจ้าของเขาเอง, เขาไม่มีกฎอภัยทัณฑ์
ที่ระมัดระวังหรือประพฤติกฎปฏิบัติ. ฉะนั้นเป็นอันตรายก็มาก
น้อย? คนอันธพาลในโลกนี้เขาทำไปตามอันธพาล, ทำความ
ยุ่งยากลำบากให้แก่เพื่อนมนุษย์ทั้งโลกเลย; เพราะว่าเขาไม่มี
พระเจ้า. ถ้าเขาเกิดรู้จักพระเจ้าอย่างถูกต้องเท่านั้นแหละ
เขาจะเลิกเป็นอันธพาลทันที.

รัฐบาลทุก ๆ รัฐบาล ควรจะอบรมประชาชน
ให้รู้จักพระเจ้าที่แท้จริง คืออภัยทัณฑ์; แล้วคน
อันธพาลเหล่านั้นก็จะเลิกทันที, จะเปลี่ยนเป็นสัตบุรุษ
เป็นคนดีไปหมดทั้งบ้านทั้งเมือง, ก็จะอยู่เป็นสุข. เดียวนี้
ยิ่งไปส่งเสริมเหยื่อของกิเลส; พวกเศรษฐกิจที่เป็นเหยื่อ
ของกิเลส มันก็เท่ากับส่งเสริมให้คนที่เกลียดพระเจ้ายิ่ง

ขึ้น ๆ, มีกิเลสแล้วเกลียดพระเจ้า; เพราะเขาเอากิเลสเป็นพระเจ้า. เขาไม่เอาธรรมะเป็นพระเจ้า, เขาเอากิเลสเป็นพระเจ้า, เขาเอาเงินเป็นพระเจ้า, *เขารับศีลว่า* *สตางค์ สรณัง คัจฉามิ* เขาว่าสตางค์ สรณัง คัจฉามิ, เขารับศีลว่าอย่างนั้น แล้วเราจะทำกับเขาได้หรือ? เขาเอาสตางค์เป็นพระเจ้าเสียแล้ว.

ถ้าอย่างไรรู้ก็ไปช่วยกันหน่อย, ช่วย ๆ ช่วยให้คนรู้จักพระเจ้าที่แท้จริง ที่เอาเป็นที่พึ่งได้จริง. *อย่าเอาสตางค์ สรณัง คัจฉามิเลย มันจะฆ่ากันหมดโลก.* ถ้ายังก็นึก “สตางค์ สรณัง คัจฉามิ” มันจะฆ่ากันหมดโลกมันไม่หยุด มันจะฆ่ากันเรื่อย ๆ ไปจนหมดโลก.

ชาวพุทธต้องมีพระเจ้าอิทัปปัจจยตาอยู่ในดวงใจ.

ชาวพุทธต้องไม่ทำผิดในเรื่องนี้ พระเจ้ามีจริง, พระเจ้าคือพระธรรม ที่พระพุทธองค์ตรัสรู้, พุทธตรัสรู้จักพระเจ้า พระองค์ก็เคารพพระเจ้าทันทีที่ตรัสรู้, แล้วก็สอนพวกเราให้มีพระเจ้า คือกฎอิทัปปัจจยตา ปฏิบัติอย่าให้ผิดต่อกฎอิทัปปัจจยตา แล้วก็จะมีใครเป็นทุกข์เลย.

เอาพระเจ้าที่แท้จริงมาถือไว้ในดวงใจ; อย่าเอา
มาแขวนที่คอยกแก้วเหล้าขำมหัศจรรย์ อย่ามาแขวนไว้ที่คอ.
พระเจ้าที่จริง แท้จริง ต้องเก็บไว้ในดวงใจ อย่ามาแขวนไว้
ที่คอ แล้วยกแก้วเหล้าขำมหัศจรรย์.

ครูบ่ที่เขาถ่ายมาลงหนังสือพิมพ์นั้น รูปที่ตำรวจ
เขาไปจับอันธพาลมา พอเขาถอดเสื้ออันธพาล; ที่ไหนได้
พระเครื่องเป็นพวงแขวนอยู่ใต้เสื้ออันธพาลที่ตำรวจจับมา.
นั่นแหละเขามีพระเจ้าแบบที่เขายกแก้วเหล้าขำมหัศจรรย์อยู่ทุกวัน;
มันก็ช่วยเขาไม่ได้.

ฉะนั้นไปมีเสียใหม่ มีพระเจ้าที่แขวนไว้ในหัวใจ
คอยควบคุมให้ปฏิบัติถูกต้องอยู่เสมอ หมดปัญหา; หมดปัญหา
แล้ว มนุษย์ถ้ามีพระเจ้าที่แท้จริงที่ถูกต้องแล้ว จะไม่มี
ปัญหาอะไร จะอยู่กันเป็นผาสก. แล้วข้อทะเลาะวิวาทที่
เถียงกันว่า พระเจ้ามี พระเจ้าไม่มี พระเจ้าเป็นอย่างไร ?
พระเจ้าของแกเป็นอย่างไร ? พระเจ้าของฉันเป็นอย่างไร ?
เลิกเถียงกันได้ ใครชอบใจพระเจ้าอย่างไหน ก็ถือ
ไปได้; พระเจ้าไม่ทำอันตรายใครดอก. แม้แต่เป็นชั้นที่ว่า
เป็นบุคคลก็ยังดี ก็สอนให้คนมีศีลธรรมอยู่นั่นเอง; ถ้ามี

พระเจ้าแล้ว ดีกว่าไม่มีพระเจ้า อย่างน้อยก็จะมีศีลธรรม.
ถ้ามีพระเจ้าสูงสุด ก็มีสูงสุดถึงปรมาตมธรรม ถึง
นิพพาน บรรลุนิพพาน.

ไม่ควรวิวาทกันเรื่องพระเจ้า

เพราะต่างก็มีพระเจ้าของตน.

นี่การบรรยายในวันนี้ก็พูดเรื่องที่ว่า เราวิวาทกัน
อยู่ในเรื่องพระเจ้า เข้าใจผิดต่าง ๆ กันอยู่. เอามาพิจารณา
ทำความเข้าใจกันเสีย ให้มันหมดแง่ขัดแย้ง ไม่ต้องมีข้อ
ขัดแย้ง จะอยู่กันได้; ชาวพุทธ ชาวคริสต์ ชาวอิสลาม
ชาวไทย ชาวจีนดู ชาวอะไร จะอยู่ร่วมโลกกันได้, ต่างก็มี
พระเจ้าของตน ๆ.

เมื่อเขาได้ถือพระเจ้าของเขาถึงที่สุดแล้ว เขาเห็น
ว่าไม่พอ เขาก็เปลี่ยนเอง. เขาจะเปลี่ยนเองแหละ,

เหมือนที่เคยเปลี่ยน พระเจ้ากันมาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์
เปลี่ยน ๆ. เปลี่ยนมาจนเป็นพระเจ้าอย่างมีบุคคลสูงสุด.

แล้วต่อมาพระพุทธรูปเจ้าค้นพบว่า โอ, มีพระเจ้าที่เหนือ

กว่านั้น คือกฎของอิทัปปัจจยตา; ท่านตรัสรู้ แล้วท่าน
 เคารพทันทีเลย เคารพพระเจ้าอิทัปปัจจยตาทันทีเลย.

นี่เราจะกล่าวไว้ว่า ไม่มีใครจะค้นหาพระเจ้าที่
 ไหนให้สูงไปกว่านี้ได้อีกแล้ว, ไม่มีอีกแล้ว กล่าวทำ
 อย่างนี้; พระเจ้านั้นสุดกันแค่นี้แหละ. พระเจ้าอิทัป-
 ปัจจยตา มีอยู่ก่อนสิ่งใดในจักรวาล, ควบคุมทุกสิ่งใน
 จักรวาล, เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป มีอยู่ในที่ทุกแห่ง คือใน
 ทุกๆ ปริมาณที่ประกอบกันขึ้นเป็นจักรวาล.

นี่ถ้าพระเจ้านี้ลงโทษแล้ว ทุกๆ ปริมาณ
 ในจักรวาล จะไม่มีอะไรเหลือ, จักรวาลจะไม่มีอะไรเหลือ
 ลองทำผิด; ลองทำผิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ จักรวาลจะไม่มีอะไร
 เหลือ; ถ้าทำถูกต้องก็จะมีผลสงบเย็นตามที่เรากำลังต้องการ.

หมดปัญหาแล้วเรื่องพระเจ้าที่เข้าใจผิดกันอยู่ ถก-
 เถียงกันอยู่. ต่อไปนี้อย่าได้ทะเลาะวิวาทเกี่ยวกับพระเจ้า
 เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพระเจ้า; เป็นปัญหาทางสังคม ทำลาย
 ความสามัคคี ไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่มนุษย์ ที่จะ
 อยู่กันเป็นผาสุก. พุดเรื่องพระเจ้าให้ตกลงกันเสีย แล้ว
 เราก็จะอยู่รวมกันได้ โดยไม่ต้องทะเลาะวิวาทกัน;

แล้วจะมีสันติภาพ มีสันติสุข สมกับที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์
เป็นสัตว์สูงสุด ที่จะช่วยให้โลกนี้ดีที่สุด.

อาตมาขอยุติการบรรยายในวันนี้ ด้วยความหวังว่า
ท่านทั้งหลายคงจะได้รู้จักพระเจ้ามากขึ้นกว่าก่อน. ท่าน
ทั้งหลายได้ฟังแล้ว คงจะรู้จักสิ่งที่เรียกว่าพระเจ้านั้น ชัดเจน
ถูกต้องดียิ่งกว่าแต่ก่อน, คือสามารถจะถือเอาประโยชน์
จากพระเจ้าให้ได้มากพอ ที่จะมีความเป็นอยู่ มีชีวิตอยู่
อย่างเยือกเย็นเป็นผาสุกทุกทีพาราตรี.

ขอยุติการบรรยาย เป็นโอกาสให้พระคุณเจ้าทั้งหลาย
สวดบทพระธรรมส่งเสริมกำลังใจของท่านทุกคน ให้กล้าหาญ
เข้มแข็ง ในการประพฤติปฏิบัติธรรม ตามกฎเกณฑ์ของพระเจ้า
อันสูงสุด สืบต่อไป.

มีโดยไม่ต้องเป็นของกู

ถ้าจะอยู่ ในโลกนี้ อย่างมีความสุข
อย่าประยุกต์ สิ่งทั้งปวง เป็นของฉัน
มันจะสุข ผากระบาล ทำนท้งวัน
ต้องปล่อยมัน เป็นของมัน อย่าผันมา

เป็นของกู ในอำนาจ แห่งตัวกู
มันจะดู วุ่นวาย คล้ายคนบ้า
อย่างน้อยก็ เป็นนกเขา เข้าตำรา
มันดีกว่า “กู-ของ-กู” อยู่รำไป

จะหามา มีไว้ ใช้หรือกิน
ตามระบิล อย่างอิมหันท์ ก็ทำได้
โดยไม่ต้อง มันหมาย ให้อะไรๆ
ผูกยึดไว้ ว่า “ตัวกู” หรือ “ของกู”.

พุทธทาส อินทปัญโญ

เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า “พระเจ้า”;

ยังเป็นเรื่องที่น่าสนใจอีกอันอยู่ จนทะเลาะกัน ควรทำความเข้าใจกันเสีย:—

- ทุกคนมีสิ่งที่หวังพึ่งอาศัย เคารพ กลัวเกรง เชื่อฟัง.
- สิ่งใดที่เขาเคารพยำเกรง พึ่งได้ นั่นคือ พระเจ้าของเขา.
- พระเจ้าจึงมีลักษณะเป็นบุคคลบ้าง มิใช่บุคคลบ้าง.
- คนกำหนดให้พระเจามีก่อนสิ่งใด สามารถสร้าง ควบคุม ทำลาย ฯลฯ

เมื่อมีการกำหนดคุณลักษณะของพระเจ้าดังกล่าว ฝ่ายพุทธศาสนา ก็มีพระเจ้า ที่ไม่เป็นบุคคล โดยข้อพิพาทนี้ คือ:—

๑. พระพุทธเจ้าตรัสว่า ธรรมมีอยู่ก่อนสิ่งใด พระองค์ทรงค้นพบ.
๒. พระพุทธเจ้าทรงเคารพธรรมที่ทรงค้นพบ เป็นสิ่งสูงสุด.
๓. การตรัสรู้พบกฎอภิปัจจยตา คือกฎที่สามารถ สร้าง ควบคุม ทำลาย ฯลฯ
๔. พระเจ้าแท้จริง ต้องเป็นกฎอภิปัจจยตา.
๕. พุทธศาสนามีพระธรรมเป็นพระเจ้า คือกฎอภิปัจจยตา.
๖. ปฏิบัติถูกต้องตามกฎอภิปัจจยตา จะกับทุกข์ได้.
๗. ถ้าปฏิบัติผิด จะได้รับทุกข์โทษสมกัน.

ทุกชาติ ทุกศาสนา ต่างมีพระเจ้าของตนๆ ควรปฏิบัติตามพระเจ้าของตนๆ ให้ถูกต้อง มิต้องเถียงทะเลาะกัน โลกก็จะอยู่สงบเย็น